

I. Будівництво соціалізму і форми класової боротьби

У нашій країні на сьогодні є три класи, з яких два класи – робітники і селяни – є основними класами нашого суспільства і нашого ладу, а третій клас – буржуазія (куркулі, неп і т. д.) – існує лише остільки, оскільки він «допущений» до певної міри і на певних умовах «до співпраці» з робочим класом і селянством. Ми бачили вище, що з того положення, яке займає тепер робочий клас, як клас пануючий, випливає цілий ряд основних висновків для політики робітничої держави. Основний і головний висновок, як ми про це вже говорили, полягає в наступному: тоді як при капіталістичному ладі завданням робочого класу було руйнування суспільства, в умовах пролетарської диктатури, завданням робочого класу є не руйнування ладу пролетарської диктатури і нового створюваного суспільства, а навпаки, його всевітня підтримка, його зміцнення, керівництво ним. З цього, у свою чергу, неминуче випливають й інші висновки, а саме висновки, що стосуються самої форми класової боротьби в нашому суспільстві. Класова боротьба дає цілий ряд основних висновків для політики робітничої держави. Основний і головний висновок, як ми про це вже говорили, полягає в наступному: тоді як при капіталістичному ладі завданням робочого класу було руйнування суспільства, в умовах пролетарської диктатури, завданням робочого класу є не руйнування ладу пролетарської диктатури і нового створюваного суспільства, навпаки, його всеохоплююча підтримка, зміцнення його, керівництво ним. Класова боротьба, як ми добре знаємо, не припиняється і не відмирає відразу, а продовжуватиметься дуже і дуже довгий час, поки не зникне назавжди ділення на класи взагалі. Але вже тепер ми бачимо, як неминуче міняються питання про головний шлях класової боротьби і питання про форми цієї боротьби. У капіталістичному суспільстві, де справа пролетаріату полягає в тому, щоб зруйнувати це суспільство, постійним завданням є всеохоплююче загострення і розпалювання класової боротьби доти, доки ця класова боротьба не прийме найзапеклішої своєї форми, а саме форми громадянської війни і озброєної боротьби з боку трудящих мас проти пануючого капіталістичного режиму. У цій боротьбі старе суспільство лопається від низу до верху, і положення класів врешті-решт робиться абсолютно іншим: так звані нижчі, пригноблені класи стають вгорі, експлуататори

стають класом, опір якого пригнічується і якому доводиться, після свого розгрому, підкорятися новій владі, владі класів, що прийшли з низів. Отже, в капіталістичному ладі завдання робітничого класу – вести лінію на загострення класової боротьби, на перетворення її на громадянську війну. Партія робітничого класу в межах капіталістичного ладу є партією громадянської війни.

Становище повністю змінюється, коли робітничий клас бере владу в свої руки, спираючись при цьому на широкі прошарки селянства. Оскільки диктатура буржуазії розбита і оскільки на її місце вже стала диктатура пролетаріату, остільки завданням робітничого класу є зміцнення цієї диктатури і захисту її від усяких на неї зазіхань. Партія робітничого класу в таких умовах стає партією громадянського миру, тобто вимагає підпорядкування робітничому класу раніше пануючих класів, прошарків і груп; вона вимагає від них громадянського миру, і робітничий клас карає і переслідує тепер усіх порушників цього громадянського миру, всіх саботажників, змовників – словом, усіх, хто заважає справі мирного будівництва нового суспільства.

У своїй власній державі робітничий клас, після того, як він відбив всі напади ворогів і забезпечив мирну будівельну роботу, вже не проповідує всередині країни громадянської війни, а проповідує те, що тримається на основах визнання повністю нової влади, її законів, її установ і на підставі підпорядкування цим законам і цим установам з боку всіх прошарків, у тому числі і колишніх супротивників цієї влади. Відповідно до цього постає і зміна в самих формах класової боротьби.

З боку робітничого класу вона продовжується: наше законодавство, що гарантує робітничу справу, що забезпечує певні права за професійними союзами, примушує платити приватного підприємця страхові внески, позбавляє ці підприємницькі кола виборчих прав у політичні органи влади і т. д. – це є нова форма класової боротьби. Система податкового обкладення, за якої відповідним чином обкладаються доходи і прибутки капіталістичних підприємств, це податкове обкладення буржуазії таке, якого немає в жодній країні, – це так само нова форма класової боротьби. Конкуренція з боку державної промисловості (державної торгівлі) кооперації – це є знову-таки нова форма класової боротьби. Коли наша держава дає особливі пільги і переваги кооперативним підприємствам, коли ця держава особливо

фінансує, тобто підтримує грошовими коштами кооперативні організації, коли вона в законодавчому порядку забезпечує за ними великі права, – все це є нова форма класової боротьби. Якщо в процесі конкуренції на ринку державна промисловість, торгівля, кооперація витісняють поступово приватного підприємця – це є перемога в класовій боротьбі, але перемога не в механічному зіткненні сил (не за допомогою озброєної сутички), а абсолютно в новій оболонці, якої не було раніше, яка при капіталістичному режимі була абсолютно не можлива для робітничого класу і селянства.

Так само змінюється форма класової боротьби і в селі. Правда, то тут, то там класова боротьба в селі спалахує в колишніх своїх проявах, причому це загострення спричиняється зазвичай куркульськими елементами.

Друкується за: Бухарин Н. Путь к социализму и рабоче-крестьянский союз / Н. Бухарин // Избранные произведения. – М.: Политиздат, 1988. – С. 146–230.